

Egy malac szemével

Egy új nemzetközi gyerekkönyv azt mutatja meg, mit jelenthet a „jó élet” egy haszonállat számára. A LIFT kutatói egy malac történetén keresztül teszik közérthetővé a pozitív állatjólét-szemléletet, amely a problémák és a szenvedés megelőzésén túl az állatok kedvező élményeire, természetes viselkedésére és környezetük aktív használatára is figyelmet fordít.

A több mint 40 ország szakembereit összefogó LIFT európai kutatási együttműködés a haszonállatok úgynevezett pozitív jólétével és annak gyakorlati alkalmazásával foglalkozik. A hálózat sertésjóléttel foglalkozó kutatói most a következő generációt is szeretnék megszólítani: ennek részeként készült el az *Amikor egy kis malacorr jobbra teheti a világot* (When a Little Snout Can LIFT the World) című gyerekkönyv.

A kiadvány az állatjólét egy újabb megközelítését mutatja be. A kutatások sokáig elsősorban arra összpontosítottak, hogyan csökkenthetők az egészségi problémák, a fájdalom, a félelem és a tartós stressz. Ezek ma az állatjólét (sic!) alapvető szempontjai, ugyanakkor egyre nagyobb figyelem irányul arra is, hogy az állatoknak legyen lehetőségük természetes viselkedésük gyakorlására, megfelelő társas kapcsolatok kialakítására és bizonyos helyzetekben a választásra. A pozitív állatjólét ezt a szemléletet bővíti tovább: nemcsak azt vizsgálja, hogy elkerülhetők-e a kedvezőtlen állapotok, hanem azt is, hogy az állat mennyire képes aktívan használni és felfedezni környezetét, kapcsolatot teremteni társaival, valamint fájára jellemző viselkedésformákat mutatni.

A LIFT neve magyarul nagyjából azt jelenti, hogy *a haszonállatok életének jobb tétele – a pozitív állatjólét alapjainak megteremtése*. A 2022-ben indult, négyéves nemzetközi kutatói hálózat több mint 350 szakembert fog össze, és 2026 novemberében zárul. A program egyik fő célja annak meghatározása, hogyan lehet a pozitív állatjólétet a gazdaságokban felismerni

és mérni, illetve mely gyakorlati mutatók adhatnak erről megbízható képet. Ez jóval nehezebb feladat, mint a jóléthez tartozó, például sérülés, sántaság vagy kondícióromlás felismerése. A kutatás egyik legnagyobb kihívása ezért az, hogy a jólét nehezebben megragadható elemeihez olyan

egyszerű és megbízható mutatókat találjanak, amelyek nemcsak tudományos vizsgálatokban, hanem a gazdaságok mindennapi gyakorlatában is alkalmazhatók.

Sertéseknél a pozitív jólétre utalhat például a túrás, a játék vagy az alomanyag aktív használata, szarvasmarháknál a legelés, a kényelmes pihenés, a társas kapcsolatok és a vakarókefe használata, baromfinál pedig a kipirgálás, a porfürdőzés és az ülőrúd igénybevétele. Ezek a viselkedésformák azonban önmagukban nem minden esetben értelmezhetők ugyanúgy. Az egyedi tulajdonságok, a korábbi tapasztalatok és a társas környezet egyaránt befolyásolhatják, hogyan reagál egy állat ugyanarra a tartási helyzetre. Emiatt a jólét értékelésében az egyedi különbségek figyelembevétele is egyre nagyobb szerepet kap.

Jelenleg számos állatjóléti értékelési rendszer működik, módszereik és mutatóik azonban jelentősen eltérhetnek egymástól. Egy 2025-ös áttekintés szerint a kereskedelmi gazdaságokban alkalmazott protokollokban továbbra is főként az egészségi állapotot jelző tényezők dominálnak, miközben egyes fajoknál és jóléti területeken kevés az egységesen elfogadott mérőszám. A kutatók ezért olyan egy-

A kutatás legnagyobb kihívása, hogy a jólét nehezebben megragadható elemeihez olyan mutatókat találjanak, amelyek nemcsak tudományos vizsgálatokban, hanem a gazdaságok mindennapi gyakorlatában is alkalmazhatók

ségesebb rendszerek kialakítását tartják szükségesnek, amelyekkel a különböző gazdaságok, termelési módok és országok eredményei valóban összehasonlíthatók.

Az egységesítés mellett a gyakorlati alkalmazhatóság is alapvető szempont. Egy állatjóléti ellenőrzés nem válhat több tucat

nehezen mérhető paraméterből álló adminisztratív feladattá. Viszonylag kevés, de jól megválasztott mutatóra van szükség, amelyek együttesen adnak képet az állatok egészségi állapotáról, viselkedéséről és arról, miként élnek a tartási rendszer által kínált lehetőségekkel.

A megfelelő állatjólét ugyanakkor nem helyettesíti az alapvető állategészségügyi és tartási követelményeket. A megfelelő kondíció, az egészséges végtagok, az elegendő takarmány és víz, a jó levegőminőség és a megfelelő hőmérséklet to-

vábbra is nélkülözhetetlen. Ezekre épülhet rá az a szemlélet, amely már azt is figyelembe veszi, hogy az állatnak milyen lehetősége van környezetének felfedezésére, társas kapcsolatok kialakítására és fájára jellemző viselkedésének gyakorlására.

Ezt a tudományos megközelítést teszi közérthetővé a LIFT gyerekkönyve is. Az *Amikor egy kis malacorr jobbra teheti a világot* egy fiatal sertés váratlan utazásán keresztül vezeti be az olvasót a pozitív állatjólét gondolatába. A történet az állatok helyzetét az ő nézőpontjukból is megmutatja: nemcsak azt, milyen körülmények között élnek, hanem azt is, hogyan érzékelik és használják a körülöttük lévő világot. A könyv így egyszerű formában ugyanazt az alapvető kérdést járja körül, amelyre a kutatók is választ keresnek: mitől lehet egy haszonállat élete nemcsak elfogadható, hanem valóban jó.

Konkoly Marianna